

Gemeente van Christus,

“Op grond van welke bevoegdheid doet u die dingen? En wie heeft u die bevoegdheid gegeven?” Deze vraag wordt aan Jezus gesteld door “de officieel bevoegde autoriteiten” op het gebied van het geloof en landsbestuur. “Die dingen die Jezus doet”, dat slaat op wat vlak hiervoor is gebeurd, toen hij het tempelplein schoon had geveegd. Alle geldwisselaars en verkopers van offerdieren eruit gejaagd. Het slaat ook op de genezingen die hij daarvoor, maar ook direct daarna heeft verricht. En het slaat, zeker niet in de laatste plaats, op de wijze waarop hij de Thora uitlegt aan de mensen. De ongekend nieuwe manier waarop Jezus invulling geeft aan die eeuwenoude traditie waarin hij is opgegroeid, zal voor sommigen als een bevrijding zijn gekomen. Voor anderen echter als een grote bedreiging van de bestaande orde. Van hun eigen positie ook. Hun eigen bevoegdheid.

De confrontatie tussen Jezus en deze bevoegde autoriteiten roept voor onze tijd interessante vragen op. Een tijd waarin bijvoorbeeld het dreigende tekort aan predikanten, de schriftgeleerden van deze tijd, al behoorlijk concrete vormen aan begint te nemen.

Om u één cijfer te noemen: over vijf jaar, in 2028, zal $\frac{3}{4}$ van de gemeenten in de classis Groningen en Drenthe vacant zijn. In onze eigen classis zal de situatie weinig anders zijn.

Ook het aantal andere ambtsdragers (ouderlingen, diakenen) neemt zienderogen af.

Mogen ook niet-officieel bevoegde mensen de schrift uitleggen? Hun licht laten schijnen over wat een bijbelverhaal zou kunnen betekenen voor anderen? Zouden diakenen, of zelfs niet-diakenen een avondmaalsviering mogen leiden, ipv alleen brood en wijn uit te delen, zoals we dat nu in onze gemeente doen? En wie bepaalt of dit soort dingen wel of niet zouden mogen? En op grond waarvan? Op grond van onze traditie mag zo iets niet. Maar hoe heilig is een traditie?

Nou, - dat soort vragen...

Alle religieuze tradities kennen een stollingsgevaar: dat ze door de eeuwen heen langzaam maar zeker tot een soort keurslijf worden, dat gelovigen de vrijheid, de bewegingsvrijheid en de vrijheid om te groeien in hun geloof, hun eigen weg in het geloof te vinden, beneemt. Dat zag Jezus in zijn tijd gebeuren met de Joodse traditie. Wij kunnen het in onze tijd zien gebeuren in onze Christelijke traditie. Waar zo iets plaatsvindt, is de traditie zélf in zekere zin heilig geworden, i.p.v. datgene waarnaar die traditie verwijst: de eigen religieuze, gelovige ervaring van de volgelingen van Jezus. **En dat is waar het uiteindelijk toch om gaat, lijkt me.**

In het Boeddhisme wordt wel gezegd - een uitspraak van de Boeddha zelf NB - dat de hele traditie, in dit geval minstens de 84.000 soetra's/leerredes die aan Boeddha worden toegeschreven, gezien moet worden als een vlot dat je nodig hebt om de overkant van de rivier te bereiken. Ben je aan de overkant, dan kun je het vlot achter je laten.

In ons geval zou je die overkant kunnen omschrijven als: het vertrouwen dat je geborgen bent in Gods hand. Kome wat komt. Denk ik. Als je dat bereikt hebt, als je je dat realiseert, dan zijn al die voorschriften en regels en schriftuitleggingen en die oneindig grote hoeveelheid theologische werken die door de eeuwen heen zijn verschenen... allemaal bijzaak geworden.

Ik vind dat een heel heilzame relativering van de traditie.

Die uiteraard ook een heel positieve kant heeft: het is de bedding waar de rivier (om dat beeld nog maar eens te gebruiken) van ons gelovig leven doorheen stroomt. Het zet je op een bepaald spoor, dat je los daarvan in je eentje nooit had gevonden. Het reikt je gaandeweg beelden, verhalen, liederen,

rituelen aan die iets in jou los kunnen maken, wakker kunnen roepen. Aan verlangen... aan innerlijke vrede, aan aandacht en mededogen....

Waarna het dan, als het goed is, aan jouzelf is om daarin je weg te kiezen. Ik denk even terug aan een uitspraak uit een boek waaraan ik in de afgelopen maanden veel troost en inspiratie heb beleefd: "Het boek van de alledaagse koans":

"De grote uitdaging van spiritueel leven (geloofsleven) is dat jij en niemand anders, je kan maken tot wie je echt bent." (p.201)

Jij zélf bent uiteindelijk degene, de énige die kan bepalen hoe jouw geloof gestalte krijgt. Hoe het groeit en verandert door de jaren heen.

Om het met de woorden van Genpo Merzel, een hedendaagse Amerikaans Zenmeester te zeggen: "You are the master." Jij bent meester over jezelf. Jij alleen.

Maar zo'n uitspraak is natuurlijk vloeken in de kerk voor sommige "bevoegde instanties" die denken dat zij dat beter kunnen bepalen dan jij. De "schriftgeleerden en farizeeën" van alle tijden en religies...

We hadden onlangs twee pelgrims op Westerhûs te logeren. Ze vertelden hoe ze in hun eigen gemeente deel uitmaken van een mannen-gespreksgroep die bezig is met een cursus van de landelijke kerk: "Losing your religion." Wat ben je in de loop van je leven kwijtgeraakt van al die dingen die de traditie jou had aangereikt, waarin je bent groot geworden? Hoe is jouw geloof door de jaren heen veranderd? Wat doet dat met je: voelt het als verlies, is het een rouwproces? Of eerder een bevrijding? Heb je nieuwe wegen, een nieuwe invulling gevonden? Hoe ziet dat eruit?

Ik heb het afgelopen week gegoogeld en was aangenaam verrast dat de PKN zo'n cursus in het toerustingsaanbod heeft.

Ook hier dus: uiteindelijk aan jóu (en niet aan een dominee, een priester, die er toevallig voor gestudeerd heeft) om je eigen weg te kiezen.

Maar ik laat me wat meeslepen, merk ik. Laten we teruggaan naar ons verhaal.

Wie bepaalt uiteindelijk of wat Johannes de Doper zei en deed "uit de hemel" kwam (van God) of dat het "uit de mensen kwam". Dwz dat het iets van hemzelf was. Of uit een andere bron afkomstig was? Ik denk dat je allereerst zou kunnen zeggen dat die tegenstelling niet helemaal opgaat: alles wat van God komt, alles wat in de geest van Jezus is, gaat per definitie door mensen, door jouzelf heen. In het gunstige geval is er dus eerder sprake van en-en en niet of-of.

Het kan ook níet van God komen, wat jij gelooft en zegt en doet. Je kunt er, al of niet te goeder trouw, volkomen naast zitten. Denk maar aan de "valse profeten" uit het OT. Als kind dacht ik dat dat hele gemene mannen waren die de zaak bewust verdraaiden. Nu denk ik dat ze te goeder trouw handelden, sommigen dan toch. Maar dat ze er gewoon naast zaten. Dat de loop van de geschiedenis dat heeft uitgewezen.

Zoals de geschiedenis bijvoorbeeld ook heeft uitgewezen dat die schriftuitleggers die in Zuid-Afrika de apartheid verdedigden, met de hand op de bijbel, er faliekant naast hebben gezeten.

En zoals de geschiedenis - in mijn beleving - ook eens zal uitwijzen dat de kerk ernaast heeft gezeten door vrouwen te weigeren om een ambt te bekleden, of priester te worden.

Of homo's te weigeren aan het avondmaal.

Of voor te schrijven dat alleen Jezus de Weg, de waarheid en het leven is, de enige weg tot wat wij in onze traditie "God" noemen.

Ik laat me alweer meeslepen. Sorry, maar het is thematiek die me zeer raakt en al lange tijd bezighoudt.

Laten we teruggaan naar de vraag waar het in elke schriftlezing om gaat: waar raakt het verhaal, deze thematiek jouzelf? Daar waar jij zélf aanbodt tegen de grenzen van de traditie. Leerstellige uitspraken

waar je niets meer van gelooft. Oude Godsbeelden, die hun geloofwaardigheid hebben verloren door wat je allemaal hebt meegemaakt in je eigen leven, of in de wereld om je heen hebt zien gebeuren.

Hoe vrij kun jij - en mag jij jezelf bewegen binnen de traditie?

En wie bepaalt of jij dat zou mogen doen of niet? Of jij daartoe "bevoegd" bent.

Jezus geeft in die kleine gelijkenis die we hebben gelezen zelf het enige criterium aan, denk ik.

Het enige criterium aan de hand waarvan je kunt beoordelen of hij, of jij zelf, of wie dan ook op de goede weg is, met de manier waarop je je geloof beleeft: het gaat erom wat er uit jouw handen komt.

Hoe jij gestalte geeft aan jouw geloof. Aan hoe jij iets van die liefde, mededogen, gerechtigheid waar het allemaal om draait in het koninkrijk van God in praktijk brengt.

Dié schriftgeleerden en farizeeën die daar tegenover hem staan, vergelijkt hij met een zoon die "ja" zegt tegen zijn vader, als die hem vraagt om aan het werk te gaan in zijn wijngaard, maar die het vervolgens niet doet.

Op een soortgelijke manier, maar dan nog veel heftiger, was Johannes de Doper ook al tegen hen uitgevaren: Adderengebroid zijn jullie! Wie heeft jullie wijsgemaakt dat je veilig bent voor het komende oordeel? (Johannes zaagde van dik hout planken!) En dan komt het: Breng liever vruchten voort die

beantwoorden aan een nieuw leven en denk niet bij jezelf: we hebben Abraham immers als vader...

Maw: we maken deel uit van onze traditie, we houden ons aan de voorschriften, dus dat zit per definitie wel goed.

...Iedere boom die geen goede vruchten voortbrengt wordt omgehakt en in het vuur geworpen."

Vlak voordat Jezus het tempelplein zou schoonvegen, had hij een onvruchtbare vijgenboom vervloekt, een echo van de woorden van Johannes de Doper

Breng vruchten voort!

Breng in praktijk wat je gelooft. Waarvoor je staat. Waar je heilig in gelooft.

Schriftgeleerdheid kan zeer waardevol zijn. Maar alleen als het leidt tot daden die iets realiseren van dat koninkrijk van de Vader waar Jezus het altijd over heeft. Of je je nu binnen de kerk beweegt of daarbuiten is uiteindelijk niet van belang.

Tot slot: eens per week heb ik fluitles, in Baard.

Ik parkeer de auto op het kleine parkeerplaatsje en loop dan langs de voormalige Doopsgezinde kerk naar les. Op de gevel van dat gebouw staat een mooie spreuk die me uit het hart gegrepen is en die in zekere zin deze preek samenvat:

Vrijheid in geloven... daden gaan woorden te boven,

Amen.